

A MAB FvB 29/2010. számú határozata

A *Zsigmond Király Főiskola* (a továbbiakban: Főiskola) rektora 2010. március 12-én felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oktatási Hivatalhoz (a továbbiakban: OH) a Főiskola **kommunikáció- és médiatudomány** mesterképzési szakindítási kérelme tárgyában készült – a MAB 2010/1/XIV/43. számú határozatával meghozott – elutasító szakértői véleményével szemben. Az OH 2010. március 26-án kelt és a MAB Titkársághoz 2010. március 30-án érkezett átiratában a MAB Felülvizsgálati Bizottságát (a továbbiakban: MAB FvB) kérte fel az ügyben újabb szakértői vélemény adására.

Szakértői vélemény

Átfogó kérdések

A felülvizsgálati kérelem a bevezetőben szóvá teszi, hogy a főiskola vezetése nem tartja helyénvalónak, ha az egymást követő bírálatokban új, korábban nem említett kritikákat fogalmazznak meg. Nem ártatlan ez az ellenvetés, mert egy elfogadhatatlan befolyásolási technika része, amely nehezíti annak az elvárásnak a teljesítését, hogy az akkreditációs folyamat a kollegiális minőségbiztosítás folyamataként működjön. A jelen felülvizsgálati kérelem többszöri elutasítást követő többszörös átdolgozás eredményeként előálló képzési tervet szeretne elfogadtatni. Ebben a folyamatban a bírálók mindig a teljes képzési elképzelést kell, hogy megítéeljék. A sok szempontú és teljes körű értékelés a minőségbiztosítás lényegi összetevője.

A bírálat, az értékelés nehéz műfaj, hiszen szubjektív elköteleződésektől terhes. A tudományos, kutatási, oktatási tevékenység védelmezésekor könnyű tekintélyek, szerzők, szakirodalmi hivatkozások „mögé bújni”. A tartalmi ellenvetéseket könnyű a formai kritériumoknak való megfelelésre hivatkozva elhárítani. A bíráló sokszor nem tehet egyebet, minthogy megpróbálja a bírálat tárgyát képező elképzelések belső inkonzisztenciáinak kimutatásával, gyengeségeinek, hiányosságainak felmutatásával érzékeltetni a minőségi, tartalmi problémákat.

A képzési terv formailag megfelel a szakképzéssel szemben támasztott képzési és kimeneti követelményeknek. Tartalmilag azonban nem ez a helyzet.

Ismeretkörök, tematikák

Vannak jó színvonalú tantárgytematikák, vannak még elfogadhatóak, és vannak olyanok is (sajnos nem kevés számban), amelyek nem felelnek meg a mesterképzéssel szemben támasztott elvárásoknak. A képzési terv összeállításakor törekedtek ugyan arra, hogy a képzésben megjelenjenek a legújabb kori kommunikációs, mediális jelenségek, ennek ellenére több, érvényesebb és frissebb ismeret átadása lenne szükséges a hálózati kommunikáció, digitális kultúra köréből. Nem feltétlenül az ilyen témájú tantárgyak száma a kevés, bár a jelenleginél több is elképzelhető. Lehetne a különböző tantárgyakban „szétszórva” is átadni ezt a tudást. A tematikákat végig olvasva nem lehet érezni, hogy a képzés tervezői megértették volna, és közvetíteni is akarnák és tudnák a hallgatók felé azt, hogy a digitális kultúra sok szempontból gyökeresen alakítja át a kommunikáció és a média világát.

A *Társadalomfilozófia I–II.* c. tantárgy oktatásának általános célja olyan semmitmondó leírás, ami jól szemlélteti a minőségi képzés biztosíthatósága iránti kételyek megalapozottságát. Semmi konkrétumot nem kapunk a tárgy várható tartalmáról. A semmitmondó szöveg alapján óhatatlanul kérdőjelek merülnek fel a tárgy egészét tekintve. De kérdőjelek más okok miatt is előjönnek. Elég olykor egy-egy rossz szakirodalmi tétel beemelése. Az internetes reklámról (*A vizuális reprezentáció* c. tantárgyban) az irodalomjegyzékben 2008-ban (2010-ben) nem szabad 2000-ben megjelent könyvet megadni, mert a terület rohamos fejlődése miatt ezek az ismeretek 10 év alatt reménytelenül elavulnak. Az is érthetetlen, hogy *A magyar társadalom problémái* cím alatt csak a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokról van szó. A pongyolaság itt csak annyi, hogy a cím és a tárgy

tartalma nem fedi pontosan egymást, de az ilyen kisebb-nagyobb pongyolaságok idővel összeadódnak és egyre komolyabb fenntartásokat táplálnak. A *Digitális média kommunikációkutatóknak* c. tantárgyban van minden (egy kis SPSS-elemzés, egy kis html-szerkesztés, weboldal-tervezés, egy elég zavaros kitekintés a web működésére, egy kis „adatelemzés eszközei, hatékonyságmérés” (amiről nem tudni, mit is jelent mindez). Ilyen formában és tartalommal ennek nem látszik semmi értelme. Egyébként is komolyan megkérdőjelezhető, hogy kell-e a mesterszakon ilyen gyakorlati, „how-to” ismereteket átadni, de még ha igen, akkor sem így, nem ezt, és nem ilyen szinten.

N. N. tudományos munkásságának magas színvonalát nem lehet megkérdőjelezni, de továbbra is meglepő az a tény, hogy ő az *Audiovizuális kommunikáció és megismerés* c. tantárgy felelőse. A korábbi bírálatokban komoly kritikát kapott a *Vizuális kommunikáció* c. tantárgy, amely minden kommunikációs képzésben fontos helyet kell, hogy kapjon. Akárhogy is dolgozták azonban át a tantárgy programját, a megadott két személy (**N. N.**, illetve **N. N.**) egyike sem igazán alkalmas, hogy ezt a fontos tantárgyat oktathassa – igaz, más-más okok miatt. Szerdahelyi Istvánnak lehet ugyan kompetenciája a művészeti kommunikáció, **N. N.**-nak a filmvilág területén, de ezek csak részlegesen fedik le azt a kommunikációtudományi tudáshalmazt, aminek ismerete szükséges lenne a tárgy oktatásához.

Néhány kisebb tematikai kérdés: A 14 órából álló *New Media* c. tantárgy tematikájában nem megfelelő, hogy az oktatás felét a felhasználó oldali szöveges megnyilvánulások (chat, fórum, blog) témakörének szentelik. A tárgy tematikája nem több, mint pár divatos kulcsszó felsorolása. A bírálati eljárás előző fázisában az volt a vita tárgya, vajon van-e az *Időskori kommunikáció* c. tantárgy oktatójának megfelelő kompetenciája a tárgy oktatásához. Azonban ennek a tárgynak a létevel kapcsolatban is merülnek fel problémák, hiszen ez egy kiragadott réteg. Ha ezt a szemléletet követi a képzési terv, akkor a többi speciális igényű réteggel is külön kellene foglalkozni (középkorúak, ill. fiatalok kommunikációja), amely jelen formában (átcsoportosítás nélkül) szétfeszítené a képzés kereteit.

A személyi háttér

A korábbi szakfelelős, **N. N.** a kommunikáció- és médiatudomány területén elismertnek számító kutató. A helyébe lépő **N. N.** nem tudta teljes mértékben pótolni – bármennyire is ígéretesnek tűnnek a fiatal kutató eddigi eredményei. **N. N.** védelmében a kérelem azt az érvet hozza fel, hogy a fiatal kutató volt az, aki a szakmai lektora volt az elődje által kiadott *Média és társadalom* c. kötetnek. A szakmai lektorálás fontos a tudományos könyvkiadásban, nyilván jelent valamit, de nyilván messze nem ér annyit, mint a könyv publikálása. A szakfelelős eddigi tudományos, publikációs tevékenysége alapján nem biztosított, hogy megfelelően a pozíciójával szemben támasztható elvárásoknak.

Komoly ellenvetések fogalmazhatóak meg azonban az oktatói-kutatói állomány egészével kapcsolatban is. **N. N.**, **N. N.**, **N. N.** az 1930-as években születtek (gyakorlatilag ebbe a korosztályba sorolhatjuk az 1941-es **N. N.** is). **N. N.** egyértelműen magas tudományos presztízzsel rendelkezik. Ez a kérdés másodlagos ahhoz a problémához képest, hogy ezek az oktatók a koruk miatt érdemben nem vehetők figyelembe akkor, amikor egy beindítandó képzést (képzési folyamatot) kell értékelni. Egy tudományos műhely társas viszonyaiban ott a helyük a „nagy öregeknek”, de tudjuk, hogy a képzésben az idősebb kollegákra nem lehet, nem szabad olyan mértékben számítani, amilyen magas tudományos, szakmai presztízzsel ők rendelkeznek. Ezt a szempontot figyelembe véve (a dolgokat tehát nem formailag, hanem tartalmilag megítélve) a minősített oktatói létszám már nem is tűnik olyan magasnak.

Az oktatói gárda másik nagy halmazát adják azok a fiatal szakemberek, akik még pályájuk elején vannak, és még nem érték el azokat a szakmai-tudományos eredményeket, nem szerezték meg azokat a szakmai felkészültségeket, amelyek garantálhatnák a tervezett képzés minőségét.

Természetesen vannak köztük többen is olyanok, akik ígéretesnek tűnnek, akik később talán jó kutatókká, oktatókká válnak, de rájuk tenni a képzési teher nagyobbik részét ma még nem lehet.

Végül vannak azok a középkorú oktatók, akik valamilyen szűkebb szakterületen talán elérték megemlíthető tudományos eredményeket, de szakmailag annyira nem felkészültek, hogy a mesterképzés magasabb elvárásainak megfelelhessenek, és az sem várható el, hogy a jövőben ez a helyzet megváltozzék. Ezek az oktatók az alapképzésben még jók (esetleg nagyon jók) lehetnek, de a mesterképzésben már nem.

Kutatási háttér

Egyetértve a korábbi kritikus hangú bírálatokkal a MAB FvB továbbra sem tartja megfelelőnek a Főiskolán folyó, a mesterképzés háttérül szolgáló kutatási tevékenységet – sem minőségi, sem mennyiségi szempontból. Vannak elismert kutatók, megfelelő eredményekkel a felsoroltak között, de az oktatói-kutatói gárda minősége korántsem egyenletes. A „nagy öregektől” már nyilván nem lehet jelentős kutatási aktivitást elvárni, a fiatalabb korosztályba tartozó kutatók nagyobb része pedig még nem szerzett elegendő szakmai-tudományos reputációt, ők még nem érték el azt a szintet, hogy meghatározó egyéniségeknek nevezhessük őket.

Megismételjük a korábbi MAB FvB véleményben mondottakat: kulcskérdés, hogy mesterképzést nem lehet csak néhány, szakmájában egyébként valóban kiváló személyre építeni. A főiskolának további jelentős személyi fejlesztéseket kell végrehajtania ahhoz, hogy a megfelelő szakembergárdával biztosítsa a tervezett mesterképzés folyamatosan magas színvonalát. Ezt a tanácsot az indokolja, hogy komolyan vesszük a MAB „Magasabb minőség”-elvhez való ragaszkodását a mesterképzések tekintetében.

Mindezek alapján a MAB FvB – egyetértve a MAB szakértői véleményével – **nem támogatja a kommunikáció- és médiatudomány mesterképzési szak indítását a Zsigmond Király Főiskolán.**

Budapest, 2010. június 4.

Szekeres Júlia
a MAB FVB elnöke